

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. év június hó 24. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 3.Bf.9/2007/20. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 3.800 (háromezer-nyolcszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Miskolci Városi Bíróság a 2006. november 7. napján kihirdetett 35.B.2200/2006/19. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a terheltet lopás büntetében, lopás vétségében, 12 rb. közokirattal visszaélés vétségében, és megszerzéssel elkövetett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségében. Ezért őt - mint többszörös visszaesőt - halmazati büntetésül 1 év 10 hónapi börtönbüntetésre és a közügyektől 2 évi eltiltásra ítélte.

A terheltet az ellene rablás büntette miatt emelt vád alól felmentette.

Egyidejűleg elrendelte a terhelttel szemben korábban, a Kazincbarcikai Városi Bíróság 5.B.286/2005/5. számú, 2005. június 6. napján jogerős ítéletével kiszabott 1 év 8 hónapi - végrehajtásában 3 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés végrehajtását.

Egyben a terheltet a magánfél részére kártérítés megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - felülvizsgálati indítvánnyal érintett 1. pont alatti - tényállás lényege a következő.

A terheltet

- a Miskolci Városi Bíróság a 27.B.3119/1997/87. számú, 2000. január 24. napján jogerős ítéletével, mint többszörös visszaesőt, többrendbeli lopás büntette és más bűncselekmények miatt főbüntetésként 1 év 11 hónapi börtönbüntetésre ítélte, amit - más elítélésekkel történt összbüntetésbe foglalás folytán - 2003. február 7. napján kitöltött;
- a Ráckevei Városi Bíróság a 4.B.362/2003/11. számú, 2003. szeptember 30. napján jogerős ítéletével, mint többszörös visszaesőt, a 2002. szeptember 16. napján elkövetett lopás vétsége miatt főbüntetésként 7 hónapi börtönbüntetésre ítélte, amit 2004. május 29. napján kitöltött;
- a Kazincbarcikai Városi Bíróság az 5.B.286/2005/5. számú, 2005. június 6. napján jogerős ítéletével, mint többszörös visszaesőt, a 2004. november 6. napján elkövetett maradandó fogyatékossgot okozó testi sértés büntette és más bűncselekmények miatt főbüntetésként 1 év 8 hónapi - végrehajtásában 3 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte.

A tényállás 1. pontja:

2006. január 5. napján 21 óra 50 perc körüli időben, Miskolcon az utcán a terhelt a sértettet követni kezdte, azért, hogy a sértett táskáját megszerezze. A terhelt a - már előle futó - sértettet utolérte, a sértett táskáját megragadta, s azt a sértett válláról le akarta rántani. A sértett azonban táskája szíját erőteljesen fogva ezt megakadályozta.

Ezt követően a táskát - a terhelt két kézzel, míg a sértett a szíjánál fogva - kölcsönösen rángatni kezdték. A dulakodás során a sértett, szabadulása érdekében néhányszor belerúgott a terheltbe, aki a táskát továbbra sem engedte el.

A terhelt a sértettet nem fenyegette, nem ütötte, nem rúgta meg, csak a táskát rángatva kívánta azt elvenni.

A dulakodás közben a terhelt vállával a sértettet meglökte, aki ettől földre került. A földön fél kézzel támaszkodó sértett másik

kezével továbbra is erősen markolta a táskát, miközben a terhelt azt rángatta. Végül a táska füle elszakadt, és a terhelt a táskát megszerezve, azzal elfutott. A sértett üldözőbe vette, de a terheltnek egy közelbe odakészített kerékpáron sikerült elmenekülnie.

A terhelt által elvett és magával vitt táska, valamint a benne lévő különböző dolgok (közte 18.000 Ft értékű mobiltelefon, 9.600 Ft értékű aranylánc, 800 Ft értékű pénztárca és 4.200 Ft készpénz) összértéke 48.100 Ft volt. A terhelt elvette és magával vitte a táskában lévő

- 1 db OTP bankkártyát,
- 2 db adókártyát,
- 1 db személyi igazolványt,
- 1 db vezetői engedélyt,
- 2 db (a sértett saját és fia nevére szóló) TB kártyát,
- 1 db lakcímnnyilvántartó kártyát.

A táskából a mobiltelefon és a pénztárca már a dulakodás során a helyszínen kiesett, míg a táskát a benne lévő többi dolgokkal a terhelt egy kútba dobta; az okozott kár maradéktalanul megtérült.

A földre esés következtében a sértett, bal tenyerén hámlorzsolások - 8 napon belül gyógyuló - sérülést szenvedett.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint a terhelt - a tényállás 1. pontja szerinti magatartásával - a vádtól eltérően nem rablást, hanem a Btk. 316. § (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja 1. alpontja szerint minősülő lopás bűntettét valósította meg.

Álláspontjának lényege szerint a terhelt a táska rángatásával, szíjának elszakításával dolog megszerzése érdekében, dolog elleni erőszakot alkalmazott, célzatosan egyszer sem ért a sértett testéhez.

A táska rángatásában és a sértett vállal történt meglökésében (a sértettnek egyensúlyából való kibillentésében) megnyilvánuló fizikai ráhatás nem volt célzatos; a sértett akaratának megtörésére nem - csupán hajlítására - volt alkalmas. Ekként a rabláshoz megkívánt mértéket egyik sem érte el.

Kifejtette, hogy a fiatal, normál testalkatú, a gyengébb nemhez tartozó sértettel szemben a terhelt fizikai erőfölényben volt. Ehhez képest a dulakodás során a terheltnek bármikor lehetősége lett volna, hogy a táskát a sértett bántalmazásával megszerezze.

Ennek ellenére mindvégig csupán a táskát rángatta. A sértett irányába támadó mozdulatot nem tett, a sértettet egyszer sem ütötte meg; sem azután, hogy őt a sértett többször megrúgta, sem pedig amikor a sértett a földön félig guggoló, így kiszolgáltatottabb helyzetben volt.

Kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy

- a terhelt részéről a vállal meglökés szándékos volt-e, avagy a dulakodás következménye; sem pedig az, hogy
- a sértett hámphorzsolásos sérülésének okozására a terhelt egyenes szándéka kiterjedt volna.

Utóbbi a táskarángatásban megnyilvánuló és a sértett testére áttételesen áttevődő erőszak következménye.

A sértett végletekig ellenállt az elvételnak, ami végül nem azért sikerült, mert a terhelt az ellenállást leküzdötte, hanem azért mert a táska szíja elszakadt.

A terhelt a sértettnek nem akart sérülést okozni, amit az is alátámaszt, hogy

- engedte a földről felállni;
- a táskából kiesett mobiltelefont és pénztárcát nem próbálta felvenni, hanem a kezében lévő táskával - további dulakodásba nem keveredve - menekült el a helyszínről.

A terhelt terhére bejelentett fellebbezés alapján eljárva a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2007. október 9. napján meghozott 3.Bf.9/2007/20. számú ítéletével az elsőfokú határozatot akként változtatta meg, hogy

- a tényállás 1. pontja szerinti (lopás büntetteként értékelt) cselekményt rablásnak minősítette;
- a főbüntetést 3 évi fegyházbüntetésre, a közügyektől eltiltás tartamát pedig 3 évre súlyosította; és
- mellőzte a rablás büntette alóli felmentő, valamint a korábbi - végrehajtásában felfüggesztett - szabadságvesztést elrendelő rendelkezéseket.
- Egyebekben az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélettel megállapított tényállás személyi részét és 1. pontját a következőkkel egészítette ki.

A Kazincbarcikai Városi Bíróság B.142/2007. számú - a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 670/2007. számú határozata folytán - 2007. október 1. napján jogerős ítéletével időközben elrendelte a Kazincbarcikai Városi Bíróság az 5.B.286/2005/5. számú, 2005. június 6. napján jogerős ítéletével kiszabott - végrehajtásában felfüggesztett - szabadságvesztés végrehajtását.

A tényállás 1. pontjának kiegészítése:

A sértett amikor észlelte, hogy a terhelt őt követi, akkor a táskáját maga elé vette, azt kézzel erősen fogta. Amikor a terhelt utolérte, akkor a sértett elé lépett, ő is két kézzel megragadta a táskát, és így alakult ki közöttük az 1-2 percig tartó dulakodás, melynek során a sértett földre is került. A sértett a kezén véraláfutásos sérüléseket is szenvedett.

A másodfokú bíróság - a kiegészítéssel irányadónak elfogadott tényállás alapján - kifejtett álláspontja szerint téves a városi bíróságnak a lopás büntetté, illetve a rablás alóli felmentésre vont jogi következtetése.

A terhelt ugyanis nem csupán a sértett válláról, mellette elhaladva, egy rántással vette le a táskát, hanem a sértettet eléállással, továbbhaladásában akadályozta, feltartóztatta.

Ezt követően a sértett által két kézzel erősen fogott táskát a terhelt is két kézzel megragadta; s a kialakult dulakodásban a terhelt olyan erőt fejtett ki, melynek következtében a sértett földre esett.

A terhelt több percen át folytatta cselekményét, azzal mindaddig nem hagyott fel, amíg a táska füle el nem szakadt, s a táskát el nem tudta vinni.

Ehhez képest - a Fővárosi Ítéltábla eseti határozatára is hivatkozó másodfokú bíróság szerint - nem tekinthető áttételesnek az alkalmazott erőszak, mivel annak hatása a sértettet az elkövető által is észlelhetően elérte, és akaratának megfelelő magatartásban meggátolta. Az ilyen erőszak közvetlenül személy ellen irányuló erőszak, ugyanúgy mint amikor eszközhasználat és nem közvetlen testi érintkezés következményeként okoz sérülést az elkövető.

A másodfokú bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt a rablás büntetében való bűnösség megállapítása miatt, a jogi minősítés megváltoztatása érdekében.

Az indítvány szerint a rablás nem tényállásszerű, mivel nem bizonyított a megkívánt erőszak, illetőleg a fenyegetés megvalósulása.

Az indítvány hivatkozott arra, hogy rablás esetében a kifejtett erőszakot, illetve fenyegetést nem önmagában, hanem a körülmények és a konkrét sértett viszonylatában kell vizsgálni, s ennek alapján megállapítani, hogy alkalmas volt-e lenyűgöző hatás elérésére.

Jelen ügyben az erőszak kölcsönös dulakodásban nyilvánult meg; a sértettet pedig nem érte lenyűgöző, akaratot megtörő hatás, mivel a táska visszaszerzése végett a sértett is belerúgott a terheltbe. Ennek ellenére, a sértett vallomása szerint is, a terhelt csupán a táskát rángatta, a sértettet nem próbálta bántalmazni, szóval sem fenyegette.

Ezen kívül a helyszínről elmenekülő terheltet a sértett megkergette; és a sértett vallomása alapján sem vonható egyértelmű következtetés a földre lökés szándékosságára. A földre esést a táska megszerzését célzó erőteljesebb húzó mozdulat is eredményezhette.

A Legfőbb Ügyészség BF.425/2008. számú írásbeli nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint - utalva a Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.406/2007/17. számú eseti döntésére is - a másodfokú bíróság az ítélezési gyakorlatnak megfelelő jogi okfejtéssel, anyagi jogszabályt nem sértve minősítette a terhelt magatartását rablásnak.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a terhelt és védője a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatával egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor; a 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján pedig akkor is, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki. Jelen ügyben azonban egyikről sincs szó.

A másodfokú bíróság nem sértett anyagi jogszabályt, amikor a terheltnek a tényállás 1. pontja szerinti cselekményét - eltérően az elsőfokú bíróságtól, és a váddal egyezően - rablásnak minősítette, s ennek alapján a büntetést súlyosította.

A Btk. 321. § (1) bekezdésének I. és II. fordulata alapján rablást követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

Az indítvány sem vitatta, hogy a terhelt magatartásának célja a sértett táskájának elvétele volt; s kétségtelen az is, hogy jelen

ügyben fenyegetés nem történt. Ehhez képest - amint azt az indítvány is célozta - az erőszak megléte, illetve annak rabláshoz megkívánt mértéke képezte a vizsgálat tárgyát.

A Btk. az erőszak fogalmát, mértékét nem (egyik bűncselekmény esetében sem) határozza meg. Az erőszak - értelemszerűen - fizikai erő kifejtésével történő ráhatást, támadást jelent. Rablás esetében pedig az erőszak fogalmán az a magatartás értendő, amely a sértett személye ellen irányul és annak ellenállását fizikailag küzdi le.

Az erőszak akkor dolog elleni - s ekként nem esik a rablási erőszak fogalma alá -, ha közvetlenül az elvenni kívánt dolog ellen irányul. Ha azonban az egyébként kezdetben dolog elleni erőszak már a sértett ellenállásának megtörését, leküzdését szolgálja, és ezt követi az elvétel, akkor rablási erőszakról van szó.

Ilyenkor, bár nem jön létre közvetlen testi érintkezés az elkövető és a sértett között, az elkövető dologra gyakorolt magatartása - a dolog, mint eszköz útján - egyben közvetlenül a megtámadott személy testére is fizikai ráhatást valósít meg.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt előbb megpróbálta a sértett vállon függő táskáját lerántani. Kétségtelen, hogy ez az egy mozzanatos magatartás (a kézben, illetve vállon függő táskára hirtelen lerántása) csupán dolog elleni erőszak megállapítására alkalmas.

Az irányadó tényállás alapján azonban a sértett a táskáját szorosan fogva ellenállt, és a táskát a terhelt sem engedte el. Ezt követte a terhelt és a sértett által is két-két kézzel fogott táskák, folyamatos - 1-2 percen át tartó - rángatása mindaddig, míg a táskát a terhelt meg nem szerezte.

A terhelt e magatartása pedig már nem csak a dolog ellen irányult, és nem csupán a dulakodás része, hanem az elvétel végett a sértett személyére, testére is irányuló közvetlen fizikai ráhatás volt.

Kétségtelen, hogy a rabláshoz megkívánt (személy elleni) erőszak mértéke szempontjából nem elégséges az akaratot hajlító hatás. A rablási erőszaknak a sértett akaratának megtörésére, illetve védekezése, ellenállása leküzdésére kell alkalmasnak lennie.

Ennek (vagyis a vis abszolútának) azonban nincs objektív, abszolút mértéke; amellett hogy az akaratot hajlító erőszak nem elégséges, nem szükséges az akaratot teljesen megsemmisítő erőszak. Nem hagyhatók ugyanis figyelmen kívül az elkövetés körülményei, különösen a sértett (személyes, egyéni) adottsága; így jelen ügyben a késő esti órákban, a gyengébb nemhez tartozó sértettel szembeni elkövetés ténye. Ezen - az elkövetést nyilvánvalóan könnyítő -

körülmények kiválasztása pedig értelemszerűen mindig az elkövetőn, a támadón múlik.

Mindez azt is jelenti, hogy rablás kapcsán az alkalmazott személy elleni erőszak intenzitása vizsgálatának - szemben az indítvány álláspontjával - csak abból a szempontból van jelentősége, hogy az erőszak alkalmas volt-e az ellenállás megtörésére, és valóban az elvétel célzata mozgatta-e. Utóbbi jelen ügyben nem volt kérdéses.

A sértett aktív ellenállásából, illetve a terhelt arra való reagálásából, e magatartások egyenkénti értékelése révén, nem dönthető el az adott erőszak alkalmasságának kérdése. A cselekménysort egészében vizsgálva kell ebben állást foglalni.

Ha ugyanis (mint jelen ügyben) az elkövető a sértett aktív ellenállása láttán nem abbahagyja, hanem a dolog megszerzéséig (több percen át) közben a lökéstől földre kerülő sértettel szemben is folytatja magatartását (a kölcsönösen fogott táska rángatását), akkor nyilvánvalóan tisztában van azzal, hogy az általa kifejtetett fizikai ráhatás nem csupán a dolog ellen, hanem már közvetlen a sértett személye ellen irányul, az ellenállás leküzdését szolgálja, mértéke pedig ahhoz igazodó.

Mindezek alapján a rabláshoz megkívánt célú, mivoltú és mértékű erőszak a terhelt által a táskára gyakorolt és onnan a sértett személyére közvetlenül, akaratlagosan átvitt fizikai ráhatással kifejtődött. A terhelt ennek révén szerezte meg a táskát, s valósította meg a rablás bűncselekményét.

Ehhez képest jelen ügyben, a cselekménysor egészét alapul véve, a táska szíjának elszakadása - a rablási erőszak alkalmasságának megítélése szempontjából - valójában közömbös körülmény volt.

Itt jegyzi meg a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Legfőbb Ügyészség által hivatkozott eseti döntés - mely egyébként kapcsolatos a másodfokú ítéletben hivatkozott ítéletábrái döntéssel is - valójában a rablás más jellegű (a földre került, és a kölcsönösen fogott dolog révén vonszolt sértettel szembeni) elkövetési körülményeire vonatkozó.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta; a bűnügyi költség viseléséről pedig a Be. 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b)

pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul, azzal hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2008. június 24.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Akác József s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő
N-né TH